

תשובון לתרגילים על האותיות הגרוניות

תרגיל 7 עמ' 423-426

1. שני הפעלים זהים (א) בגוף

2. (א) הבניין המשותף: נפעל

(ב) צורת העתיד של נַעְצָבָה: תַּעְצֹב

(ג) יִחְרֹךְ – עתיד

(ד) מאותו הבניין של יִאֲמָץ: אִמְצוּ (בניין קל)

3. (א) יִגְיעוּ – חפ"נ

(ב) הגזרה המשותפת לפעלים האחרים: שלמים

(ג) יענדו – קל; יגיע – הפעיל; מתארכת – התפעל; תבררי – פיעל; יִהְרְסוּ – נפעל; החרידה – הפעיל

4. (א) יַעֲמְסוּ – הופעל; מְטִיחַת – פועל; תשפיע – הפעיל; מְנַסַּחַת – פועל; תנתח – פיעל; מְעַסְקִים – הופעל

(ב) 2 פעלים סבילים, בניין פועל: מטויחת, מנוסחת; 2 פעלים סבילים, בניין הופעל: יועמסו, מועסקים

(ג) צורת הפעיל של הפעלים בסעיף (ב): מְטִיחַת, מְנַסַּחַת, יַעֲמִיסוּ, מְעַסְקִים

5. (א) קַל: יעקפו, תהדופנה, נשב; נפעל: נעקצו, נודעו; התפעל: יתגרדו, מצטרדת

(ב) – נו"ן מוספית

(ג) נעצקו (סביל) – עקצו (פעיל); נודעו (סביל) – ידעו (פעיל)

6. (א) מרובעים: תוקצבו, תתאכזבו; נל"ה: ינודו, מיציתם; נפ"ו: נוסף, נוסדים; שלמים: נועצת, ייטמן

(ב) תוקצבו – פועל; ינודו – פועל; נוסף – הפעיל; נועצת – קל; נוסדים – נפעל; ייטמן – נפעל;

מיציתם – פיעל; תתאכזבו – התפעל

7. (א) הפעלים שבהם האל"ף היא שורשית: אגורנה, אִחְרָנוּ, אמללתי, אומת

הפעלים שבהם האל"ף היא תחילית: אעזור, אסע, אוצב, אעדיף

(ב) שני פעלים מגזרת החסרים: אסע, אוצב

(ג) פעלים שאינם בזמן עתיד: אגורנה (ציווי); איחרנו (עבר); אמללתי (עבר); אומת (עבר)

(ד) שני פעלים שאינם בגוף מדבר: אגורנה (נוכחות); איחרנו (מדברים); אומת (נסתר)

8. שישה זוגות של פועל ושם פעולה מאותה גזרה:

(1) ביטאתם – מילוי (נל"א); תַּעְבְּרָנָה – הַעֲסָקָה (שלמים); (3) תיגשנה – היבט (חפ"נ)

(4) יוצבו – הצגה (חפ"צ); (5) מיטיבה – מורדה (נפ"ו); (6) נועצת (נעץ) – כתיבה (שלמים)

9. (א) שני פעלים בזמן הווה (בינוני): נוֹכְחִים, נוֹשֵׁמֶת

(ב) הבניין המשותף לנוכחים ולנושמת: קל

(ג) שני הפעלים נוֹסְפוּ וְנוֹדְיעַ (ג) שונים בבניין ובזמן

10. (א) נו"ן שורשית: ניתח

(ב) זמן הווה: נראה

(ג) נו"ן תחילית שאינה מציינת את הבניין: נָצִיב (נו"ן אית"נ של עתיד)

11. התשובה שאינה נכונה: (א) שלושת הפעלים זהים בבניין ובגוף.
 12. התשובה שאינה נכונה: (ב) שלושת הפעלים זהים בבניין ובגוף.

תרגיל 8 עמ' 426

א. פָּרְשׁוּ – פּר״ש, קל, עבר, נסתרים	ב. פָּרְשׁוּ – פּר״ש, פיעל, ציווי, נוכחים
א. גָּרְפוּ – גר״פ, פיעל, ציווי, נוכחים	ב. גָּרְפוּ – גר״פ, קל, עבר, נסתרים
א. שָׁאַלוּ – שא״ל, קל, ציווי, נוכחים	ב. שָׁאַלוּ – שא״ל, קל, עבר, נסתרים
א. מְעַלִּים – על״מ, הפעיל, הווה, נסתרים	ב. מְעַלִּים – על״מ, הפעיל, הווה, נסתרים
א. יֵאָלֶץ – אל״צ, פיעל, עתיד, נסתר	ב. יֵאָלֶץ – אל״צ, נפעל, עתיד, נסתר
א. יֵאָבְקוּ – אב״ק, נפעל, עתיד, נסתרים	ב. יֵאָבְקוּ – אב״ק, פיעל, עתיד, נסתרים
א. תִּתְחַשֵּׁב – חש״ב, נפעל, עתיד, נסתרת	ב. תִּתְחַשֵּׁב – חש״ב, פיעל, עתיד, נסתרת
א. פָּרְקוּ – פר״ק, פיעל, ציווי, נוכחים	ב. פָּרְקוּ – פר״ק, קל, עבר, נסתרים
א. גָּאָלוּ – גא״ל, קל, עבר, נסתרים	ב. גָּאָלוּ – גא״ל, קל, ציווי, נוכחים
א. מְעַטּוּ – מע״ט, קל, עבר, נסתרים	ב. מְעַטּוּ – מע״ט, קל, ציווי, נוכחים
א. תִּתְרַצוּ – תר״צ, פיעל, ציווי, נוכחים	ב. תִּתְרַצוּ – רצ״ה, הפעיל, עתיד, נוכחים
א. יֵאָרְכוּ – אר״כ, קל, עתיד, נסתרים	ב. יֵאָרְכוּ – ער״כ, הופעל, עתיד, נסתרים

תרגיל 9 עמ' 428 – דיוקי הגייה

חלק א

(1) I. מְתוֹקֵת II. מְפֹרֶקֶת

נימוקים: האות כ״ף איננה גרונית, ולכן אינה גורמת להנמכת תנועה ב-I ו-II.
 במילה ה-II לפני רי״ש בבניינים הכבדים יש תמיד תשלום דגש.

(2) I. בּוֹחֲרִים II. שׁוֹכְחִים

נימוקים: לפני ח״ית גרונית לא ניתן לכתוב שווא נע, ולכן יש להמיר בחטף פתח.
 כ״ף איננה אות גרונית, ולכן אין לה בעיה לקבל שווא נע מתחתיה.

(3) I. הִתְחַרֵּד II. הִתְחַתֵּב

נימוקים: בבניין הפעיל לפני גרוניות (א, ה, ח, ע) בפה״פ יש הנמכת תנועה במוספית
 כ״ף איננה גרונית, ולכן אין הנמכת תנועה לפנייה.

הסיבה שרבים טועים בהגייה: כיום רוב הדוברים של העברית החדשים הוגים את האות ח״ית ואת האות כ״ף באותה הצורה (כאות לא גרונית).

חלק ב

1. יש לְאַכֵּף את החוק. נימוק: בבניין קל במשקל יִפְעַל האל"ף בפה"פ גורמת להנמכה תנועה לחטף סגול ֻ (תנועת e)
2. המורה יַעֲנֶה לנו על השאלה. נימוק: בבניין קל במשקל יפעל שאחר הגרוניות בחטף פתח ֻ (תנועת a)
3. הם יִצְחָקוּ לשמע הבדיחה. נימוק: מתחת לחי"ת היה אמור לבוא שווע נע (כמו ישמרו), אך מכיוון שחי"ת היא גרונית לא ניתן לשים מתחתיה שווא נע, במקומו יבוא חטף.
4. היום אני אֶעֱבֹד עד שעה מאוחרת. נימוק: בבניין קל אל"ף מוספית אית"נ תמיד בסגול ֻ (תנועת e)
5. הנכים נִלְחָמוּ על זכויותיהם. נימוק: מתחת לחי"ת היה אמור לבוא שווע נע (כמו נכנסו), אך מכיוון שחי"ת היא גרונית לא ניתן לשים מתחתיה שווא נע, במקומו יבוא חטף.
6. המשטרה אוֹכֶפֶת את החוק כדי שהציבור לא יַעֲקֹף אותו. נימוק: האות כ"ף איננה גרונית, ולכן אין שום שינוי (אוֹכֶפֶת כמו שוֹמְרֶת). כל הגרוניות בבניין קל עתיד במשקל יִפְעַל (חוץ מאל"ף) נהגות בצליל a (חטף פתח): יַעֲקֹף.

חלק ג

1. כְּלַפֵּיכֶם
2. בְּשִׁבְלֶיךָ
3. מִכֶּן
4. בְּהֶם